

2001 року. Справа № 1-35/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>.

5. Україна та Римський статут: чому треба ратифікувати цей договір? URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3691045-ukraina-ta-rimskij-statut-comu-treba-ratifikuvati-cej-dogovir.html>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-327-2-21>

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ ЗЛІСНОЇ НЕПОКОРИ ВИМОГАМ АДМІНІСТРАЦІЇ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Ковальчук А. Д.

*керівник Закарпатської обласної прокуратури
м. Ужгород, Україна*

Бєлкіна Д. С.

*кандидат юридичних наук,
голова Баранівського районного суду Житомирської області
м. Житомир, Україна*

На думку вітчизняних вчених вивчення правових засад злісної непокори вимогам адміністрації установи виконання покарань та її соціальна обумовленість ґрунтується на трьох стадіях: історико-правовий; методологічний і на працях вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології [1, с. 6].

Розвиток будь-якого суспільства зумовлює гостру необхідність формування відповідного типу суспільних відносин, а також їхнього регулювання й впорядкування. Це можливо здійснити за допомогою правової форми його організації, основним змістом якої буде комплексне поєднання правових важелів, а також внутрішніх й зовнішніх факторів.

Завдяки цьому поєднанню суспільство функціонує як організована система, має свою динаміку та перспективи подальшого розвитку, характеризується внутрішньою стабільністю. Дане положення стосується й сфери кримінальної відповідальності за злісну непокору вимогам адміністрації установи виконання покарань Державної кримінально-виконавчої служби України (далі ДКВС України), яка є складовою частиною кримінальної політики держави.

Отже, запобігання вчиненню засудженими у місцях несвободи злісної непокори вимогам адміністрації установи виконання покарань ДКВС України залежить від рівня соціально-правової обумовленості невідворотності кримінально-правового реагування за вчинений засудженими злочин.

Вітчизняні вчені під запобігання злісної непокори вимогам адміністрації установи виконання покарань розуміють такий різновид соціально-профілактичної діяльності, яка здійснюється щодо засуджених до позбавлення волі на різних рівнях, обсягах, спрямованістю та видами, відповідними суб'єктами та згідно чинного законодавства України і спрямована на виявлення осіб, з боку яких можна очікувати вчинення даного виду злочину, а також на перешкоджання дії детермінант цієї злочинності та її прояв, через обмеження їх впливу, нейтралізацію або усунення в цілому [2, с. 55].

Згідно з чинним законодавством України засуджені, перебуваючи в спеціально створених умовах, зобов'язані дотримуватися встановленого законом порядку та умов відбування покарання. У разі ж порушення ними нормальної діяльності установ виконання покарань законодавець використовує засоби її захисту. Одним із них є ст. 391 КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації установ виконання покарання.

Суспільна небезпека цього виду злочину полягає в тому, що кримінально каране діяння вчиняється засудженими повторно в процесі відбування кримінального покарання за попередні злочини, в умовах їх ізоляції від суспільства, посиленого нагляду та застосування передбачених законом засобів виправлення і ресоціалізації з боку адміністрації установи виконання покарання, що свідчать про вперте ігнорування останніми кримінально – правових заборон та підвищену суспільну небезпеку таких діянь

Як вбачається, допущення засудженими систематичних порушень порядку відбування покарання, вчинення нових злочинів, зокрема злісної непокори вимогам адміністрації УВП, вказує на неналежне виконання своїх обов'язків керівництвом як УВП, так і ДКВС щодо здійснення управління та контролю у сфері виконання кримінальних покарань.

Серед дискусійних питань, які варто винести на обговорення варто виділити, зокрема:

- виключення із диспозиції ст. 391 КК України другої форми злочинної поведінки засуджених (інша протидія адміністрації у здійсненні її функцій);

- чи варто відносити комісію, яка створена в установі виконання покарань ДКВС України до представника адміністрації, у зв'язку

з тим, що її рішення є обов'язковим при порушенні кримінального провадження за ст. 391 КК України;

– наскільки особистісні зміни засудженого в наслідок застосування до нього засобів виправлення і ресоціалізації можна відображати у його кримінально-виконавчій характеристиці;

– чи можна вважати дії засудженого під час вчинення кримінального правопорушення за ст. 391 КК України як кримінальний проступок.

Насамкінець, робимо висновок, що покарання, в тому числі позбавлення волі, відповідно до чинного законодавства має на меті не тільки кару, а й виправлення засудженого та запобігання нових кримінальних правопорушень. Однак аналіз діяльності вітчизняної системи виконання покарань доводить наявність значної різниці між законодавчо визначеним та реальним станом практики діяльності органів і установ виконання покарань ДКВС України, що природно породжує недовіру суспільств до діяльності кримінально-виконавчої системи. Найгірше це те, що засуджений перебуваючи в місцях несвободи вчиняє новий злочин, тим самим дає виклик суспільству про його не бажання стати на шлях соціалізації, ресоціалізації та реінтеграції.

Література:

1. Богатирьов І.Г., Бондарєва К.В. Кримінальна відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації установи виконання покарань навчальний посібник. Чернігів. Десна Поліграф, 2019. 200 с. С. 6.

2. Боровик А.В. Запобігання злісній непокорі вимогам адміністрації установи виконання покарань: навч. посіб. / Боровик А.В., Колб О.Г., Копотун І.М. та ін. Луцьк : СПД Галяк Ж.В. друкарня «Волинь-поліграф», 2020. 320 с. С. 55.